

Strasbūrā, 16.4.2019.
COM(2019) 186 final

ANNEXES 1 to 2

PIELIKUMI

dokumentam

**KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, EIROPADOMEI,
PADOMEI, EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN
REĢIONU KOMITEJAI**

Efektīvāka lēmumu pieņemšana sociālajā politikā:

**nosakām jomas, kurās jāvirzās uz kvalificēta vairākuma balsošanas pastiprinātu
izmantošanu**

1. pielikums. Vēsturisks atskats

ES Līgumi nosaka Eiropas Savienībai sociālu uzdevumu. Šāds uzdevums tai ir bijis jau kopš paša sākuma, taču īpašu ES tiesību aktu izstrāde ir notikusi pakāpeniski: sociālā politika plašākā nozīmē sākumā bija tirgus integrācijas nodrošināšanas līdzeklis, un tā ir kļuvusi par veidu, kā sasniegt sociālos rezultātus. 60 gadu laikā, kopš sākusies Eiropas integrācija, sociālā politika ir kļuvusi arvien nozīmīgāka Eiropas Savienībā, kā atspoguļots katrā Līguma pārskatīšanā.

Romas līgumā (1957) lielākā daļa sociālās politikas pilnvaru neietilpa Kopienas rīcības jomā, kas aprobežojās ar dalībvalstu ciešas sadarbības veicināšanu ar Eiropas Sociālā fonda atbalstu. Komisija varēja sniegt atzinumus par veselību un drošību darbavietā. Līgums noteica darba ņēmēju pārvietošanās brīvību un pienākumu pieņemt sociālā nodrošinājuma koordinēšanas pasākumus. Šajās jomās lēmumi tika pieņemti vienprātīgi Padomē; Parlaments lēmumu pieņemšanā nebija iesaistīts.

Sociālā politika tika izstrādāta 1986. gadā ar **Vienoto Eiropas aktu**, kas paredzēja iespēju pieņemt minimālās prasības attiecībā uz darba ņēmēju veselību un drošību, Padomei lemjot ar kvalificētu balsu vairākumu un sadarbojoties ar Parlamentu.

1992. gadā **Māstrihtas līguma** sociālais protokols paplašināja ES rīcības tvērumu sociālās politikas jomā, un kopš tā laika tas būtībā nav mainījies. Sociālais protokols paredzēja **kvalificēta vairākuma balsošanu** par šādiem jautājumiem:

- darba apstākļi,
- darba ņēmēju informēšana un apspriešanās ar tiem,
- vienlīdzīgas iespējas vīriešiem un sievietēm,
- tādu personu integrācija, kuras ir atstumtas no darba tirgus.

Tas paredzēja, ka Padome **vienprātīgi** lemj par jautājumiem, kas attiecas uz:

- darba ņēmēju sociālo nodrošinājumu un sociālo aizsardzību,
- atlaišanu,
- darba ņēmēju un darba devēju interešu pārstāvēšanu un kolektīvo aizsargāšanu, arī kopīgu lēmumu pieņemšanu, and
- nodarbinātības nosacījumiem trešo valstu valstspiederīgajiem, kas likumīgi uzturas ES.

Šajās jomās bija jāapspiežas ar Parlamentu (tagad tā ir īpašā likumdošanas procedūra). Protokols īpaši **izslēdza** šādus jautājumus:

- darba samaksa,
- tiesības apvienoties,
- tiesības streikot, and
- tiesības pieteikt lokautus.

1997. gadā protokols tika iekļauts **Amsterdamas līgumā**. Noteikumi tādējādi kļuva piemērojami visām dalībvalstīm un ir pamatā pašreizējai LESD X sadaļai. Tas radīja jaunu

juridisko pamatu cīņai pret diskrimināciju, un tas joprojām nav mainījies: Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 13. pants (pašreizējais LESD 19. panta 1. punkts) noteica, ka Padome pēc Komisijas priekšlikuma un pēc apspriešanās ar Eiropas Parlamentu ar vienprātīgu lēmumu var paredzēt attiecīgus pasākumus, lai cīnītos pret diskrimināciju dzimuma, rases vai etniskās izcelsmes, reliģijas vai pārliecības, invaliditātes, vecuma vai seksuālās orientācijas dēļ.

2001. gadā **Nicas līguma** 137. pantā (pašreizējais LESD 153. panta 1. punkta j) un k) apakšpunkts) tika iekļautas divas jaunas sadarbības jomas, tādējādi piešķirot Savienībai pilnvaras atbalstīt un papildināt dalībvalstu darbības šādās jomās:

- sociālās atstumtības izskaušana un
- sociālās aizsardzības sistēmu modernizācija.

Tajā nebija paredzētas pilnvaras pieņemt direktīvas, ar kurām nosaka minimālos standartus minētajās jomās¹. Turklāt Līgums nemainīja spēkā esošās vienprātības prasības sociālās politikas jomā, taču ieviesa **īpašo pārejas klauzulu** (tagad LESD 153. panta 2. punkts).

Lisabonas līgums (kas stājās spēkā 2009. gada 1. decembrī) noteica, ka Savienības mērķis ir panākt ļoti konkurētspējīgu sociālo tirgus ekonomiku. Tādu pasākumu pieņemšanā, kuri attiecas uz **sociālā nodrošinājuma koordinēšanu saistībā ar darba ņēmēju pārvietošanās brīvību** (LESD 48. pants), sāka piemērot kvalificēta vairākuma balsošanu un parasto likumdošanas procedūru, nevis vienprātības balsojumu.

Prasības par vienprātību un apspriešanos ar Parlamentu tika saglabātas šādās jomās (pašreizējais LESD 153. panta 1. punkta c), d), f) un g) apakšpunkts un 19. pants):

- darba ņēmēju sociālais nodrošinājums un sociālā aizsardzība (ārpus pārrobežu situācijām),
- atlaišana,
- darba ņēmēju un darba devēju interešu pārstāvēšana un kolektīvā aizsargāšana, arī kopīga lēmumu pieņemšana,
- nodarbinātības nosacījumi trešo valstu valstspiederīgajiem, kas likumīgi uzturas ES, un
- diskriminācijas apkarošanas pasākumi.

Tajā pašā laikā LES 48. panta 7. punktā tika ieviesta **vispārīgā pārejas klauzula**, kas paredz iespēju pāriet no vienprātības uz kvalificētu balsu vairākumu vai no īpašās likumdošanas procedūras uz parasto likumdošanas procedūru jomās, uz kurām neattiecas īpašā pārejas klauzula, piemēram, nediskriminēšanas un darba ņēmēju sociālā nodrošinājuma un sociālās aizsardzības jomā.

¹ Darba ņēmēju sociālā nodrošinājuma un sociālās aizsardzības joma (LESD 153. panta 1. punkta c) apakšpunkts) pārklājas ar sociālās aizsardzības sistēmu modernizācijas jomu (LESD 153. panta 1. punkta k) apakšpunkts). Šādos gadījumos k) apakšpunkts paredz prioritātes noteikumu, saskaņā ar kuru minēto apakšpunktu piemēro, neskarot c) apakšpunktu.

2. pielikums. 2014.–2019. gadā sociālajā jomā ierosinātie tiesību akti

Šī Komisija ir sagatavojusi 27 tiesību aktu priekšlikumus ES sociālās tirgus ekonomikas modernizēšanai un “sociālā AAA reitinga” sasniegšanai Eiropā. Par 24 no tiem vienošanās ir panākta, bet pārējie trīs joprojām tiek apspriesti.

Nr.	Saisinātais nosaukums	Publikācija
1	Regula (ES) 2015/779, ar ko groza Regulu (ES) Nr. 1304/2013 attiecībā uz Jaunatnes nodarbinātības iniciatīvas atbalstītajām darbības programmām izmaksāto papildu sākotnējo priekšfinansējuma summu	OV L 126 , 21.5.2015., 1. lpp.
2	Padomes Ieteikums par ilgstošo bezdarbnieku integrāciju darba tirgū	OV C 67 , 20.2.2016., 1. lpp.
3	Padomes Lēmums (ES) 2015/1848 par dalībvalstu nodarbinātības politikas pamatnostādnēm 2015. gadam	OV L 268 , 15.10.2015, 28. lpp.
4	Padomes Lēmums (ES) 2016/1838 par dalībvalstu nodarbinātības politikas pamatnostādnēm 2016. gadam	OV L 280 , 18.10.2016., 30. lpp.
5	Direktīva (ES) 2017/2398, ar ko groza Direktīvu 2004/37/EK par darba ņēmēju aizsardzību pret risku, kas saistīts ar kancerogēnu vai mutagēnu iedarbību darbā	OV L 345 , 27.12.2017., 87. lpp.
6	Padomes Ieteikums par Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūru mūžizglītībai un ar ko atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 23. aprīļa Ieteikumu par Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūras izveidošanu mūžizglītībai	OV C 189 , 15.6.2017., 15. lpp.
7	Padomes ieteikums “Prasmju pilnveides ceļi: jaunas iespējas pieaugušajiem”	OV C 484 , 24.12.2016., 1. lpp.
8	Direktīva (ES) 2017/159, ar ko īsteno Nolīgumu, ar ko īsteno Starptautiskās Darba organizācijas 2007. gada Konvenciju par darbu zvejniecībā, kas noslēgta 2012. gada 21. maijā starp Eiropas Savienības Lauksaimniecības kooperatīvu vispārējo konfederāciju (COGECA), Eiropas Transporta darbinieku federāciju (ETDF) un Eiropas Savienībā darbojošos Zvejnieku saimniecību nacionālo organizāciju asociāciju (Europêche)	OV L 25 , 31.1.2017., 12. lpp.
9	Direktīva (ES) 2018/957, ar ko groza Direktīvu 96/71/EK par darba ņēmēju norīkošanu darbā pakalpojumu sniegšanas jomā	OV L 173 , 9.7.2018., 16. lpp.
10	Regula (ES) 2017/2305, ar ko Regulu (ES) Nr. 1303/2013 groza attiecībā uz izmaiņām resursos, kas paredzēti ekonomiskajai, sociālajai un teritoriālajai kohēzijai, un resursos, kas paredzēti mērķim “Investīcijas izaugsmei un nodarbinātībai” un mērķim “Eiropas teritoriālā sadarbība”	OV L 335 , 15.12.2017., 1. lpp.
11	Direktīva (ES) 2018/131, ar ko īsteno Eiropas Kopienas Kuģu īpašnieku asociāciju (EKKĪA) un Eiropas Transporta darbinieku federācijas (ETDF) nolīgumu grozīt Direktīvu 2009/13/EK saskaņā ar 2006. gada Konvencijas par darbu jūrniecībā 2014. gada grozījumiem, ko Starptautiskā Darba konference apstiprināja 2014. gada 11. jūnijā	OV L 22 , 26.1.2018., 28. lpp.
12	Padomes Ieteikums par Eiropas satvaru kvalitatīvai un rezultatīvai mācekļībai	OV C 153 , 2.5.2018., 1. lpp.
13	Lēmums (ES) 2018/646 par kopēju sistēmu labāku pakalpojumu sniegšanai attiecībā uz prasmēm un kvalifikācijām (Europass) un ar ko atceļ Lēmumu Nr.	OV L 112 , 2.5.2018., 42. lpp.

	2241/2004/EK	
14	Padomes Lēmums (ES) 2018/1215 par dalībvalstu nodarbinātības politikas pamatnostādņēm	OV L 224 , 5.9.2018., 4. lpp.
15	Regula (ES) 2019/128, ar ko izveido Eiropas Profesionālās izglītības attīstības centru (<i>Cedefop</i>) un atceļ Regulu (EEK) Nr. 337/75	OV L 30 , 31.1.2019., 90. lpp.
16	Regula (ES) 2019/127, ar ko izveido Eiropas Dzīves un darba apstākļu uzlabošanas fondu (<i>Eurofound</i>) un atceļ Padomes Regulu (EEK) Nr. 1365/75	OV L 30 , 31.1.2019., 74. lpp.
17	Regula (ES) 2019/126, ar ko izveido Eiropas Darba drošības un veselības aizsardzības aģentūru (<i>EU-OSHA</i>) un atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 2062/94	OV L 30 , 31.1.2019., 58. lpp.
18	Direktīva (ES) 2019/130, ar ko groza Direktīvu 2004/37/EK par darba ņēmēju aizsardzību pret risku, kas saistīts ar kancerogēnu vai mutagēnu iedarbību darbā (II daļa)	OV L 30 , 31.1.2019., 112. lpp.
19	Priekšlikums direktīvai par dalībvalstu normatīvo un administratīvo aktu tuvināšanu attiecībā uz produktu un pakalpojumu pieejamības prasībām	COM(2015) 615
20	Priekšlikums regulai, ar kuru groza Regulu (EK) Nr. 883/2004 par sociālās nodrošināšanas sistēmu koordinēšanu un Regulu (EK) Nr. 987/2009, ar ko nosaka īstenošanas kārtību Regulai (EK) Nr. 883/2004	COM(2016) 815
21	Priekšlikums direktīvai par darba un privātās dzīves līdzsvaru vecākiem un aprūpētājiem, un ar ko atceļ Padomes Direktīvu 2010/18/ES	COM(2017) 253
22	Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai par pārredzamību un paredzamību darba nosacījumiem Eiropas Savienībā	COM(2017) 797
23	Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai, ar ko izveido Eiropas Darba iestādi	COM(2018) 131
24	Priekšlikums ieteikumam par darbinieku un pašnodarbināto personu piekļuvi sociālajai aizsardzībai	COM(2018) 132
25	Priekšlikums direktīvai, ar ko groza Direktīvu 2004/37/EK par darba ņēmēju aizsardzību pret risku, kas saistīts ar kancerogēnu vai mutagēnu iedarbību darbā (III daļa)	COM(2018) 171
26	Priekšlikums regulai par Eiropas Globalizācijas pielāgošanās fondu (EGF)	COM(2018) 380
27	Priekšlikums regulai par Eiropas Sociālo fondu Plus (ESF+)	COM(2018) 382